

Minä, skeptikko:

Markus Sandelin

"Think Helsinki, Think!" -tapahtuma sai alkunsa ajatuksesta: "Miksei Suomessa ole kriittisiä ajattelijoita lavalla puhumassa niin kuin humpuukifestivaaleilla on hörhöjä?"

UTELIAISUUS on aina ollut tärkeimpiä luonteenpiirteitäni. Asioiden syiden ja funktioiden tutkiminen ja ymmärtäminen on ollut tehokkain motivaationi lisätiedon hankkimisessa. Olen ollut henkinen tiedemies ja insinööri koko elämäni, mutta puhumisinnostus ja esiintymisen luonnollisuus ovat vieneet kaupalliselle puolelle. Maailmassa on niin paljon kiinnostavia asioita, että vain yhteen asiaan syventyminen on tuntunut oudolta.

Skeptisyys on ollut minulle vain osa uteliaisuutta. En ole koskaan kutsunut itseäni skeptikoksi. En muutenkaan pidä turhasta lokeroimisesta, koska elämä ja ihmiset ovat jatkuvassa muutoksessa. Liityin Skepsikseen vasta viime vuonna, kun aloimme Tatu Ritaseen kanssa järjestää ”Think Helsinki, Think!” -tapahtumaa Helsinkiin. Piti hieman tutkia, ketä tekijöitä ”alalla” on ja minkälainen on rintama-asetelma tiedon sodan kartalla. Minulle ”skeptikko” tarkoittaa usein kyynikkoa, ja turhan usein siihen löytyy myös hyvä syy.

NÖSSÖT KERUBIT

STADILAISSUUS ON OLLUT vahva piirre perheessäni, mutta jostain syystä vanhempani muuttivat Vantaalle juuri ennen syntymääni, ehkä kostoksi asuntojen hinnoille. Lapsuus tuli vietettyä Itä-Vantaalla ja Itä-Helsingissä, joka oli loistava paikka nähdä todella erilaisia ihmisiä, taustoja ja tarinoita. Paikka opetti kovaa työntekoa ja elämistä ilman suhteita tai hyödyllisiä verkostoja.

Vanhempani ovat stereotyyppisen suomalaisia tapauskovaisia, joista viime vuosina on löytynyt outoja piirteitä kuten lievä pahastuminen siitä, ettemme pitäneet lapsillemme ristiäisiä. Kirkossa emme ole käyneet, vaikka lapsena minut seurakunnan päiväkerhoon laitettiinkin. Päiväkerho ei pahemmin eronnut muista kerhoista: siellä oli tyttöjä mihin ihastua ja kyniä, joilla piirtää. Itse pidin enkeleistä, koska olivathan ne alunperin mahtavia sotilaita. Ahkerana mytologian kuluttajana ja pelien pelaajana nössöt kerubit eivät kiinnostaneet, vaan taivaalliset sodat kävivät kuumana nuoren piirtäjän paperilla.

Kotoa löytyi 1983 julkaistu ”Suuri Tarukirja”, joka toimi erinomaisena mytologian oppituntina. Koska kirjassa on erittäin paljon paljasta lihaa ja varsinkin naisia hirviöiden kidutettavana, se oli kovassa käytössä pitkän aikaa. Samalla tuli opittua paljon eri kulttuureista ja niiden samanlaisuudesta. Kahdeksan vuotta vanhempi isoveljeni tarjosi enimmäkseen fantasiaa ja sotakirjoja, jotka ahmittiin myös suurella innolla pienestä pitäen.

Lukeminen ja kieli ovat olleet erittäin suuri osa elämäni, koska niiden avulla pystyin matkamaan tällä planeetalla ja sen ulkopuolella, ajassa eteen- ja taaksepäin ja mihin tahansa, minne mielikuvitus pääsi. Tämä rakkaus on seurannut mukana pelaamiseen, jossa keskityn eni-

mäkseen tarinoin. Pelit toimivat loistavasti interaktiivisina kirjoina.

HEIKOT JA KÖYHÄT

USKONTO EI KOSKAAN näytellyt suurta roolia nuoruudessani, vaikka empiiristä tutkimusta silläkin saralla piti totta kai kokeilla rippileirillä ja myöhemmin isosena ja isokouluttajana. Riparit olivat erinomainen keino tutustua vastakkaiseen sukupuoleen ja aiheuttaa pahennusta. Siellä pääsi myös soittamaan hyvien tyyppien kanssa musiikkia, vaikka laulut virsiä olivatkin. Suurin uskonnollinen kokemukseni tähän mennessä on ollut MacGyverin ensimmäisen jakson ja Tähtien Sodan näkeminen saman päivän aikana.

Tehokkain koulutukseni skeptiseksi ihmiseksi on aina ollut rakas äitini. Hän tuntuu seuraavan jokaista mahdollista trendiä naistenlehdistä, jotka ovat pahimpia mukatiiteen ja pseudohoitojen raamattuja. Vähintään viikottain minun on täytynyt argumentoida äidilleni, miksi hänen tällä viikolla tekemänsä ”huippuhoito” ei tee sitä, mitä sen pitäisi tehdä. Onneksi molemmat vanhempani ovat enemmän tai vähemmän täysjärkisiä, eikä mitään vaarallisia hairahduksia tai hurahduksia ole sattunut.

Paljon on tullut nähtyä ja koettua, kun olen kasvanut ympäristössä, missä oli heikkoja ja köyhiä, jotka yrittivät kaikkensa päästäkseen eteenpäin elämässään. Useilla se johti helppojen keinojen etsimiseen, ja monet menettivätkin rahansa ja elämänsä huumeille, ketjukirjeille, Wincapitalle ja muille pyramidihuijauksille. Monet lähtivät myymään verkostomarkkinointituotteita ymmärtämättä, että he niitä tuotteita ostavat eivätkä heidän asiakkaansa.

Muistan jo pienenä kysyneeni parhaalta kaveriltani, jonka evankelistaisä reissasi ympäri maailmaa, mikä hänen kädessään oleva hullunkurinen kupariranneke on – se kuulemma käänsi magneettisia kenttiä ja teki muita ihmeitä.

Mitä enemmän kokemusta on kertynyt, sitä skeptisemmäksi olen tullut. Pari kertaa olen luottanut ihmisiin turhan paljon. Se on johtanut erittäin kalliisiin oppitunteihin ja jopa oikeuteen asti. Sieltä on noustu entistä kokeneempänä, joten kai tapahtuneista hyötyä on ollut. Kokemuksien avulla minusta on tullut vähemmän naiivi. Tieteelliseen metodiin kuuluu välillä hieman lapsellinenkin luottamus, uteliaisuus asioihin ja kokeilemiseen, joka saattaa johtaa rikkiinäisiin laitteisiin tai turhaan rahankulutukseen.

KÄSI LOMPAKOLLA

VUODEN 2014 KESÄLLÄ puhuimme Tatu Ritaseen kanssa näkemämme stand up -keikan jälkeen Tukholmassa sii-

tä, miksei Suomessa ole enempää älyllistä kulttuuria ja kantaottavaa stand up -komediaa. Miksei meillä ole tiedemiehiä tai kriittisiä ajattelijoita lavalla puhumassa niin kuin parapäivillä ja muilla humpuukifestivaaleilla on hörhöjä?

Alussa tarkoituksemme oli järjestää yksi ”Think Helsinki, Think!” -tapahtuma, johon toisimme omia idoleitamme. Jos tapahtuma tuottaisi rahaa, ehkä tekisimme sen uudestaan. Kerrottuamme ideasta ihmisille vastaanotto oli niin mahtavaa, että saimme lisää motivaatiota viedä juttua eteenpäin. Vuosi sitten en olisi arvannut, että tulomme tällaisen tapahtuman tekemään, saati että päätyisin kertomaan siitä huhtikuussa Ylen aamutelevision suoraan lähetykseen.

Ihmiset ovat olleet yllättyneitä, että koko tapahtuma tehtiin vain kahden miehen voimin. Tatu hoiti visuaalisen puolen ja minä tein lähes kaiken lopun artistien kontaktoinnista verkkosivuihin. Vaimoni Linda liittyi myös talkoisiin verkkosivujen kanssa, koska osaaminen ja omat aikatauluni kahden lapsen isänä ja useassa sopassa olevana yrittäjänä alkoivat olla tukossa.

Mainos- ja markkinointialalla olen oppinut, että kädet pitää lyödä paskaan: sieltä niitä timantteja löytyy, kun riittävästi kaivaa. Tapahtuman järjestäminen oli mukavaa ja helppoa verrattuna moniin asiakastöihin, koska nyt pystyimme itse olemaan asiakkaita ja vaatimaan sellaista laatua kuin halusimme.

Esiintyjien mukaan saaminen oli haastavaa. Käsi täytyi pitää lompakolla jatkuvasti, että hyviä puhujia kuten James Randi, Tara Shears ja Reginald D. Hunter saatiin paikan päälle. Näin sen pitääkin mennä ensimmäisellä kerralla.

Toisen ”Think Helsinki, Think!” -tapahtuman esiintyjäkierros meni paljon helpommin. Meillä oli täysi rosteri koossa jo kaksi viikkoa ensimmäisen tapahtuman jälkeen. Panostimme erittäin paljon puhujiin ja heidän oloihinsa, koska tarvitsemme kaiken mahdollisen tuen, ja maineen rakennus on vasta alkamaisillaan.

Huhtikuun ”Think Helsinki, Think!” oli todellista hyväntekeväisyyttä. Vaikka Savoyssa pidetty tapahtuma saatiin myytyä hyvin loppuun, rahaa jakavien sponsoreiden puute johti siihen, että teimme 25 000 euroa tappiota, joka piti maksaa omasta taskusta. Palaute yleisöltä, esiintyjiltä ja medialta oli kuitenkin niin hyvää, että se kannustaa jatkamaan.

Toivon mukaan pääsemme pienelle voitolle syksyn tapahtuman kanssa. Se järjestetään 4. syyskuuta Helsingin Yliopiston juhlasalissa. Paikkoja on 750 osallistujalle. Puhujina ovat mm. lääkäri/kirjailija Ben Goldacre (Bad Science), koomikko Robin Ince ja ilmakehän tutkija Ilona Riipinen Tukholman yliopistosta.

VAPAAEHTOISIA TARVITAAN

ISOIN ONGELMAMME tällaisten tapahtumien järjestämisessä on sisällön runsaus. Miten saada seitsemän esiintyjää, joista jokainen voisi puhua yksistään kolme tuntia, kertomaan asiansa yhteensä samassa ajassa? Esiintyjät maksavat yhtä paljon puhuivat he sitten minuutin tai

kolme tuntia. Haluamme kuitenkin koskettaa mahdollisimman laajaa yleisöä, ja siihen sopii tällainen tehokas läpileikkaus hyviä puhujia.

Kuten kaikki uudet asiat, myös ”Think Helsinki, Think!” tarvitsee tukea. Tarvitsemme sponsoreita, jotka kehottavat ihmisiä kriittisyyteen ja uskaltavat laittaa brändinsä tapahtumamme yhteyteen, vaikka se saattaisikin herättää keskustelua. Tarvitsemme lisää medianäkyvyyttä ja kannustusta. Tarvitsemme lisää vapaaehtoisia. Ensimmäisessä tapahtumassa oli kaksitoista palkaton avustajaa, jotka olivat erittäin työllistettyjä koko illan ajan. Syksyllä tarvitsemme heitä lisää.

Kriittisen ajattelun puute ei ole ongelma ainoastaan Suomessa. Tämän takia halusimme tehdä tapahtuman englanniksi, joka on tieteen kieli maailmalla. Jokainen tapahtuma julkaistaan ilmaiseksi verkossa ja mitä suuremman yleisön saamme viestillemme, sitä parempi tulevaisuus tapahtumalla on. Suurin osa tapahtumista Suomessa on liian pieniä ja liian nössöjä – ne keskittyvät vain tapahtumaan eivätkä siihen ideologiseen jatkumoon, mikä asioita oikeasti ajaa eteenpäin.

Meillä on monia ajatuksia siitä, miten ja mihin suuntaan ”Thinkin” tekemistä voisi kehittää. Niitä rajoittavat vain taloudelliset kysymykset, eli miten saada kasvatettua tuloja ja/tai minimoitua kuluja. Hyväntekeväisyyden tekeminen vaatii rahaa, koska maailmassa on liikaa ihmisiä, jotka eivät laita rahojaan sinne, minne lupaavat. Liian moni haluaa vain päästä ”mukaan” tekemättä oikeasti yhtään mitään. Toivon mukaan ihmiset auttaisivat mielummin konkreettisilla asioilla.

TÄYDELLINEN MAAILMA

TULEVAISUUDEN SUUNNITTELU on asia, jonka olen kokenut tarpeettomaksi. Siihen voi käyttää loputtomasti aikaa ilman minkäänlaista lopputulemaa. Jos minulta oltaisiin viisi vuotta tai edes kaksi vuotta sitten kysytty, minkälaista elämäni tänään on, en olisi osunut kovinkaan lähelle arvausteni kanssa. Tekemiseni on jatkuvaa iteraatiota ja laiskuuden optimointia, eli tehokkuuden etsimistä.

Merkittävimmät lukemani kirjat ovat R.A. Salvatoren fantasiakirjat ja Star Warsin ”Expanded Universen” kirjat sekä Aku Ankan taskukirjat, jos ne lasketaan kirjoiksi. Minulle kirjat ovat viihdettä, ja vaikka lukulistalla on monta klassikkoa ja vastaavaa, en minä niitä uudestaan lukisi, toisin kuin yllämainitut. Elämästä löytyy inspiraatiota muutenkin, kunhan tekee asioita ja onnistuu välillä.

Täydellinen maailma olisi varmaan sellainen, jossa ei olisi yhtään ihmistä. Jos sellaista ei ole tarjolla, niin sitten sellainen, jota pelaan Sid Meierin ”Civilization”-peleissä: tutkitaan kaikki mahdollinen tiede ja pyritään hippeilemään mahdollisimman vähän, pidetään talous kunnossa planeetanlaajuisella hyvämielisellä diktatuurilla ja jos joku käy ryppyilemään liiaksi, niin kulttuurin avulla vallaetaan niiden kaupungit, jotka liittyvät ilolaululla meidän järkevään kokonaisuuteemme.

Elämän tarkoitus on lisääntyä ja olla kasvattamatta mulkkuja esimerkin avulla.